

Rüyaya Benzer

Türk
Edebiyatı
—
Roman

DEFNE SUMAN

Defne Suman, 1974 yılında İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamladıktan sonra dünyanın farklı ülkelerinde makale, öykü ve roman yazarak hayatını sürdürdü. Kitapları, aralarında İngilizce, İspanyolca ve Almancanın da bulunduğu otuzdan fazla yabancı dile çevrildi. Eserlerinde bireysel hafıza, toplumsal travma, kimlik, göç, aidiyet ve aşk temalarını işleyen Suman, dünya edebiyatı sahnesinde Türk edebiyatını temsil eden önemli isimlerden biridir.

Seyahat günlükleriyle denemelerinden oluşan *Mavi Orman*'la 2011'de başlayan yazarlık yolculuğu, *Saklambaç*, *Emanet Zaman*, *Yaz Sıcağı*, *Kahvaltı Sofrası*, *Yağmur'dan Sonra* ve *Çember Apartmanı* adlı romanları ile *İnsanlık Hâli* (deneme), *Yitik Ülke* (öykü), *Evden Kaçmanın Yolları* (derleme) kitaplarıyla sürmektedir.

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Emanet Zaman

Yaz Sıcağı

Kahvaltı Sofrası

Yağmur'dan Sonra

Çember Apartmanı

Mavi Orman

Evden Kaçmanın Yolları (derleme)

Yitik Ülke

Saklambaç

RÜYAYA BENZER

Yazan: Defne Suman

Editör: Hülya Balcı

Yayın hakları: © 2025 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz. Bu kitabın ilk taslağı Baltık Yazarlar ve Çevirmenler Merkezi'nde yazılmıştır.

1. baskı / Kasım 2025 / ISBN 978-625-5683-50-2

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Gökçen Yanlı

Sayfa uygulama: Taylan Polat

Baskı: Yıkılmazlar Basın Yayın Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.

15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B Güneşli - Bağcılar - İSTANBUL

Tel: (212) 515 49 47

Sertifika no: 45464

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Rüyaya Benzer

Defne Suman

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

Gençliğin en güzel günlerini beraber yaşadığımız dostlara...

gözlerin gözlerime değince
felâketim olurdu ağlardım
beni sevmiyordun bilirdim
bir sevdiğin vardı duyardım
çöp gibi bir oğlan ipince
hayırsızın biriydi fikrimce

Attilâ İlhan
Üçüncü Şahsın Şiiri

Kulağımda gürültüler
Uyurken televizyon açık kalmış
Bir ülkenin bodrum katında kirli bir savaş varmış
Midem bulanıyor
Galiba dünya tuttu
Beni hep unuttu

Teoman
Sürpriz

I

Ruhun İlk Ayrılışı

Han

Cesedimi Mercan buldu.

Ortalık alacakaranlıktı. Mercan ocağa çayı koymuş, Han'ın girişini süpürmeye hazırlanıyordu. Ablasının ördüğü atkısını boynuna sardı. Eldivenlerini taktı. Hava iyice soğumuş olmalı, ağzından beyaz dumanlar çıkıyordu. Başını kaldırınca birkaç saat evvel aralığından sızdığım ağır kapının bütün gece açık kaldığını anladı, söylendi. İçeriye dolan yılbaşı sarhoşları merdivende oturup bira içmişler, şişeleri duvarlara vurup kırmışlardı.

Han'ın en üst katındaki odama çıkarken elektrik kesik olduğundan ben bunların hiçbirini fark etmemiştim.

Mercan basamaklardaki cam kırıklarını, izmaritleri, buruşturulmuş sigara paketlerini farasha süpürdü. Asansör kafesinin etrafını dönerek birinci kata çıkan merdivenin yarı yolundaki basamağa yarım bir hamburger bırakılmış, salçası mermere bulaşmıştı. Mercan başını iki yana salladı. Yukarı yürüdü. Salçaya basmamak için basamağın genişlediği duvar tarafına çekildi, işte tam o anda beni gördü.

Zavallı cansız vücudum asansörün tepesinde yüzüstü yatıyordu.

Mercan'ın eli kolu boşaldı. Önce süpürgeyi düşürdü. Sonra farası. Kahverengi, yeşil şişe kırıkları merdivenden Han'ın yüksek tavanlı girişine yuvarlandı şangır şungur. Sesler bir yaklaşıp bir uzaklaştı. Mercan yukarı koştu, asansörün kapısını birinci kattan açmaya yeltendi. Ama sonra, zincirin ucunda sallanan anahtara uzanırken birden durdu. Az aşağıda yatan cesedime kafesin diğer yanından dikkatle baktı. Siyah çekik tek gözü kısıldı. Han'ın asan-

sörü büyüktü. Benim çakıldığım tepesi giriş ile birinci kat arasında, Mercan'ın en az bir kol uzağında kalıyordu. Aramızda yüzyıllık metal bir kafes. Gün yeni aydınlanıyordu. İçerisi loştu. Elektrik hâlâ kesikti. Mercan'ın otomatige uzanan eli geri çekildi.

Onun baktığı yere ben de baktım. Ufacık vücudumun hemen yanından asansörün çelik halatları geçiyordu. Ellerim yara bere içindeydi. Bir kolum yüzümün altında kalmıştı. Diğer kolumsa... Mercan başını çevirdi. Dirsek eklemi deriyi yırtmış çıkmıştı. Altta kalan burnumdan, açılan alnımdan kan boşalmıştı. Asansör boşluğunu aydınlatan soluk ışıktaki kanım simsiyah bir su birikintisiydi.

Mercan asansörün yanındaki basamağa çöküverdi. Yüzünü eldivenli ellerinin içine aldı, öylece kaldı.

Mercan, Han'ın bekçisi, sokağın değnekçisi ve benim dostumdu.

*

Öldüğümü hemen anlamadım.

Bir karabasanda olmalıydım. Çocukluğumdan beri karabasanlara aşinaydım. Uykumun en derin anında dahi beni bulsa onu tanır ama yine de tuzağına düşerdim. Bağırmaya çalışınca sesim çıkmazdı. Oysa bilirdim. Boğazımdan çıkacak ses uyandıracaktır beni ama vücudum o denli uzak bir âlemde kalmıştır ki o karanlık dünyada attığım çığlık gerçekte inilti bile olamaz. Kollarım bacaklarım külçe gibi, yerinden oynamaz. Karabasan karabasana açılır. Uyandım sanırsın. Tamam bitti dersin. Kalkıp kapıyı açarsın, karşına dehşet çıkar, gerisingeriye kuyunun içine yuvarlanırsın. Çıkışı bir türlü bulamazsın.

Öyle bir kâbusun içindeydim işte yine.

Sakin ol Azra, dedim kendime. Sakin ol. Birazdan uyanacaksın. Nerede uyuduğunu hatırla şimdi. Yanında kimse var mı? Asansörün kafesine kısılmış cesedi rüyada görüyorsun. Sen şimdi

yatağındasın... Yatağında mıyım? Nerede, hangi yatağımdayım? Yanımda kim var? Ankara'da çocukluk odamda mıyım? Cihan-gir'deki evde miyim? Han'daki odada tek başına mıyım? Gözümü açmaya çalıştım. Karanlık şekiller... Bulanık ve hızlı. Han'daki odama çıkışım. En üst kat. Elektrik düğmesine uzanmam. Zifiri karanlık. Şiltme yüzüstü kendimi bıraktım. Sonra yine karanlık. Dışarıda bağrışlar. Patlamalar. Kaba saba kahkahalar. Bir çığlık. Parlak, parlak bir şey...

*

Enis sevmezdi Mercan'ı. Bu herifin sana bir pislği dokunacak, der dururdu. Han'daki odayı Mercan aracılığıyla kiraladığımı öğrenince ne halin varsa gör Azra, diye söylenmişti. Belamı arıyor-muşum. Bir gözü camdan Mercan'dan korkardı bence. Veya başka sebeplerden. Başkalığından. Ya da ben Mercan'la ilgilendiğim, onun hayatını merak ettiğim için. Enis benim bir başkasını sevme ihtimalimden hoşlanmazdı. Aşk demiyorum. Aşk çok zaman önce bitmişti aramızda. Sevgimi sahiplenmeye meraklıydı.

Her neyse.

Sen gel de şimdi gör tekinsiz bulduğun Mercan'ı, Enis. Şu çök-tüğü yerde, tek gözünden nasıl da yaşlar düşüyor. Bak da gör nasıl öne arkaya sallanıyor. Acıdan kurtulmaya çalışan bir hayvan gibi. Hepinizin yastıklarınıza salyalar akıtarak uyuduğunuz saatlerde bir bak bakalım benim yasımı kim tutuyor!

Rüya görmediğim, sahiden öldüğüm gerçeğine ilk defa Mercan'ın gözyaşlarına bakarken aydım. Bacaklarıma sürünüp geçen bir kedinin dokunuşu gibiydi ölüm. Ürperdim. Olmayan vücudumla.

Hayır diye direttim.

Ama boşunaydı. O anda anladım.

Hayır. Bu da karabasanın bir parçası. Kendi cesedimi bana gösteren bir bilinçdişim var. Bir kez daha bağırmaı denedim. Yanımda kimse uyumuyordu. Bunu hatırlamıştım. Han'daki odamda, yerdeki şiltede tek başımaydım. Kendi sesime uyanırdım belki.

Öldün.

Uzaydan gelen bir sinyaldi sanki bu bilgi. Ya da bir kuyunun dibinden yankılanan sözsüz bir mesaj.

Öldün.

Olamaz. Gencim ben. Çok gencim daha.

Olur.

Nasıl öldüğümü hatırlayamıyorum. Gerçekten ölmüş olsam bu asansörün tepesine nasıl çakıldığımı hatırlardım. Canım acımış olurdu. Korku. Dehşet. Bunların anısı yok.

Neyin anısı var ki?

Hafızam uçsuz bucaksız bir boşluk. Onun içinde çınlayan sesler karışık.

Belki ölülerimizden bir haber alırız.

Bağırmaı üzere ağzımı açtım. Çok uzaklardan boğuk bir ses duyuldu. Kopamayan bir çığlık gibi, uluma gibi bir ses... Mercan başını kaldırıp asansör boşluğunun yukarılarına baktı.

Odama çık, uyandır beni Mercan!

Duy beni Mercan.

Bul beni.

Mercan siyah kıvrıcık saçlı başını asansörün kafesine dayadı. Cesedime baktı ve yine bir şeyler mırıldandı. Ah Azra *bebikê*, nasıl kıydın canına diyordu galiba. Veya Ah Azra nasıl kıydılar canına da olabilir. Kürtçe öğrenmeye çalışmış ama pek ilerleyememiştim.

Ölüm gecesi

Geçmiş karanlık bir kuyu. İçinde debeleniyorum. Hatırlamaya çalışırken ucu kaçıyor. Birtakım hisler var. Hafıza boşluğunda yankılanan birbirine karışmış sesler, renkler, izler. Net olarak bildiğim tek şey hatırlamam gerektiği. Nedenini bilmiyorum. Can havliyle anı kırıntıları topluyorum. Belki evin yolunu bulurum. Bu takıldığım âlem benim evim değil. Orası kesin.

Önceki gece Han'a döndüğümde bitkindim ve üzgündüm. Yenilmiş ve tükenmiş. Binarın ağır kapısı aralıktı. İçeri girdim. Karanlıkta asansörü buldum. El yordamıyla zincirin ucundaki anahtarı yuvasına sokup kafesli kapıyı açtım. Kabine girdim. İç kanatları kapattım. Düğmelere tek tek bastım. Ne ışığı yandı ne de her zamanki gibi sarsıldı. Başımı düğmelerin yanındaki ahşaba dayadım, ne yapacağımı düşündüm.

Ayakta duracak halim yoktu. Sarhoş muydum? Kafam mı iyiydi? Otu boku birbirine mi karıştırmıştım?

Hepsi muhtemel.

Bir yerden geliyordum. Bir partiden. Enis'in partisinden. Yılbaşı... Yeni yıl... Milenyum... Kalabalık. Müzik. Kırılan dökülen bir şeyler. Belimi saran eller. Kulağıma bağırان sesler. Bir kolonun arkasına saklanmış gözler. Meryem Ana'nın yüzü. O partide ne olmuştu da ben onları bırakıp Han'a dönmüştüm? Karnıma bir el dalıyor, iç organlarımı burup duruyordu. Neden? Acıyı hâlâ duyabiliyor ama nedenini hatırlamıyordum.

Han'da elektriğin kesik olduğunu nihayet anlayınca asansör kabininden gerisingeri çıktım. Başımı kaldırıp Han'ın çatısındaki

cam panele baktım. Yıldızlar var mıydı orada sahiden? En üst kattaki odayı bana gösterdiği gün Mercan demişti ki kışın en uzun gecesinde bu açıklıktan Kutupyıldızı görünürmüş. İnanması zor. Beyoğlu'nda han inşa eden mimar bunu mu hesaplamış Mercan? Tapınak filan mı burası yoksa? Valla ben bilmem abla. Öyle diyorlar. Kendin yaşamaya başladığında bakarsın.

O çirkin deliği kiralayacağıma kesin gözüyle bakıyordu Mercan. Makul bir şey yaptığımı düşünen tek kişiydi dünyada.

Uğultu. Sigara dumanı. Gülüşmeler. Öpüşenler. Yatağın üzerine yığılmış paltolar.

Anlık kesitler... Enis'in evinde, tavana astığımız disko topu. DJ rolünde Volkan. Serpil dans ediyordu. Bense elimde turuncu karışımla dolu bir cam şişe tutuyordum. Yanımda Neriman duruyordu. Sırtlarımız duvara dayalıydı. Yeni yıla girmiştik. Girmiş miydik? Sonra ne oldu peki? İçkimi birden Neriman'ın eline tutuşturdum. Partiden ayrıldım.

Neden ki?

Karanlık sokaklarda tek başıma yürüyerek Han'a dönmedim mi? Döndüm. Bunu hatırlıyorum. Rüzgârsız, bulutsuz ve cam gibi keskin soğuğuyla yılbaşı gecesine bana Ankara'daki çocukluğumu düşündürdü hatta. Gölge kuytularında belli belirsiz hareketler vardı. Aldırmadım. İstanbul'a ilk geldiğim zamanlarda gündüz bile girmeye çekindiğim bu arka sokakları artık ezbere biliyordum. Enis'in yaşadığı Letafet Apartmanı'ndan Han'a uzanan tüm yollar benimdi. Belki bu yüzden kimse ilişmedi bana. Nereden biliyorum? Gocuğuna sarınmış hızlı hızlı yürüyen küçük bir kadındım ben de. Issız geçitlerde alışveriş sürüyordu. Döküntü otellerde pazarlıklar... Otoparka dönüşmüş yıkıntılarda suçlar işleniyordu. Benim peşime de biri takılmış olabilir pekâlâ.

Belki hepsini yanlış hatırlıyorum.

*

Han'ın beşinci katındaki o tek göz oda benim evim değildi.

Evet. Doğru. Evimiz Cihangir'deydi. Serpil'le tutmuştuk orayı. Serpil, Boğaz'a bakan bombeli balkonumuzda kırmızı, pembe sar-dunyalar yetiştirirdi. Kucağında Pişmaniye ile balkonda oturmuş tırnaklarını laciverde boyayışı beliriyor belleğimin perdesinde. Pişmaniye! Kedimiz. Üç renkli bir tekirdi. Dişiydi. Kışın yorganın altına girer, karnımızın üzerinde uyurdu. Çok güzeldi. Serpil de öyle. İkisinin de gözleri bal rengiydi. Başlarını ışığa çevirdiklerinde içinde benekler belirirdi gözlerinin.

Eş dostla dolu, neşeli bir evdi bizimki.

Han ise Beyoğlu'nda, gölgeli iki sokağı birbirine bağlayan bir geçidin beşinci katındaydı. Kirliydi. Karanlıktı. Duvarları isli. Alaturka bir tuvaletle porseleni çatlak bir lavaboyu zorla sığdırdıkları helası dışarıda, asansörün yanındaydı.

Soğuktu.

Soğuğu hatırladım, evet. Ayaklarımın altında Han'ın mermer zemininin soğuğu. Uykumda mı yürüyordum? Ne yapıyordum odanın dışında?

Bu izbe delik benim yazıhanem olacaktı hesapta. Mal sahibine öyle söylemiştim. Yüksek lisans tezimi yazacak sakın bir yere ihtiyacım var. Dişlerini kürdanla karıştırırken keh keh gülmüştü. Aşağıdaki kıraathanenin sahibiydi herif. Mercan'ın patronu. Sabahdan akşama orada şakır şukur okey oynuyordu. Ne kira sözleşmesi ne bir şey tabii. Hem adama neden kıızıyordum ki? Ben orayı Ali'yle buluşuruz, belki nihayet sevişiriz diye tutmamış mıydım? Adamın pis zihninden geçen de bu değil miydi? Ali üniversitenin yurdunda kalıyordu. Ahır gibi bir alana yerleştirilmiş ranzalarda yüz kişiyle beraber uyuyordu. Ben benimle uyusun istiyordum. Her gece. Baş başa kalırsak bu işin olacağına inanıyordum.

Ali!

Kıvrık kirpikli, kendinden sürmeli gözlü Ali.

Ama Ali bana bir şey yapmıştı!

Bizim dağlar seni yakar Azra. Bırak oraları.

Ali'nin ölümümle bir ilgisi var mıydı?

Olmasın, ne olur olmasın. Ali masum çıksın bu hikâyede.

Kalbim kırıktı. Kalbime batan minicik cam kırıkları orada duruyordu hâlâ. Ali mi kırmıştı kalbimi?

*

Ölüm rüyaya çok benziyordu. Birbirinden kopuk anlar... Tutar-sız geçişler, ritmi şaşmış zaman. Tuhaflığın yadırganmayışı.

Mercan, ondan beklemediğim bir şey yapmış, Han'a Şefika'yı çağırmişti.

Şefika'yı görünce uyandım sandım. Sevindim. Başımız derde girdiğinde bizi Şefika kurtarırdı. Beni de bu karabasandan kurtarabilirdi. Ona doğru koşmak istedim. Yapamadım. Boşluğa çiklet gibi yapışmıştım.

Şefika merdivenin ortasında durup kırık dökük cesedime uzun uzun baktı. Kır saçları her zaman görmeye alıştığımız gibi ense-sinde topuz değildi. Dağınıktı. Bir kısmı paltosunun yakasının içinde kalmıştı. Birbirine yakın şahin gözlerini asansörün kafesine dikmiş, heykel gibi duruyordu. Uzun boylu, dimdik, heybetli. Kar mı yağıyordu dışarıda? Şefika'nın geniş omuzlarında bir iki kristal yandı, söndü sanki. Elini yanağına götürüp düşen bir damla yaş sildi. Burnu kızarmıştı. Havanın iyice aydınlandığını onun burnu-na bakarken anladım.

Mercan ortalıktan çekilmişti.

Yukarı çıkmıştır. Odamı kolaçan edecektir herhalde. Mecbur buna.

Mercan Han'ın bekçisi, sokağın değnekçisidir evet. Başka karanlık işlere de bulaşmıştır hayatında. Yine de adı benim ölümümle anılsın istemez.

O yüzden de şiltemin içini, kitapların, defterlerin arasını, askıdaki ceketimin, pantolonlarımın ceplerini karıştırıyordur şimdi. Eski bir okul sırasından bozma yazı masamın kapağını kaldırmış kalemlerin, kartpostalların, zimba tellerinin arasında kendi başını derde sokacak bir şey var mı yok mu diye araştırıyordur. Belki de sokağa dönmüştür. Buna da mecbur. Enis'in salonunda sızmış arkadaşlarımız birazdan uyanır, arabalarının anahtarlarını Mercan'dan isterler. Anahtarlar kıraathanenin duvarına asılır. Oranın müdavimleri yılbaşı dinlemez. Ayaz varmış, kar atışırtıyormuş aldırılmazlar. Tatil günü diye okey tahtalarının başına her zamankinden erken oturlar hatta. Enis'in partisinden çıkan akşamdan kalma tipler arabamız nerede diye sokağı doldurunca kıraathanenin, aynı zamanda bu izbe binanın sahibi ve sokakta çalışan herkesin patronu olan o iğrenç herif, Mercan'ın adını bağırrır. Neredesin ulan? Mercan odamı bırakıp işinin başına döner.

Şefika'yı bulup getirmekle ne iyi etmiş ama! Şefika akıllıdır. Becerikli. Serinkanlı. Herkesin sahip olmak istediği annedir. Bir kez daha bağırmaıy denedim. Gırtlığımın derinlerinden tuhaf bir ses çıktı sanki. Şefika duymadı. Kulağına cep telefonunu dayamıştı. Enis'i arıyordur. Ya da polisi. Mercan polise gitmez çünkü. Gidemez. Hortum dayağının nam saldığı semt karakolunun yakınından bile geçmez.

Şefika ise lokantasında beslediğı polislerin hepsini ismiyle cismiyle tanır. Düşünlerine gider. Yeni doğan bebeklerine altın takar. Zulmün tanıdıkların elinden çıktığına inanmaz insan. Kötülük yabancıların içindedir. Şefika polise telefondan ulaşamazsa aşağı sokağa yürür, karakola girer ve yeni yılın ilk günü kim nöbetçiye se onu Han'a getirir. Mercan'ın cesaret edemediğı işi Şefika üstlenir.

Cesedime otopsi yapacaklar mutlaka. Yüksek bir yerden düşmüş diyecekler. Beşinci kattan. Tam saatini bile bilecekler. Bunlar olup biterken Mercan göze batmak istemez.

*

Asansörün kafesli kapısını açtım. Adımımı boşluğa attım.

İçim hop etti. Lunaparktaki gondola binmişim gibi.

Düştüm.

Yoksa birisi mi itti beni oradan aşağı?

Hatırlamıyorum.

Polis raporlarına ölümüm kaza olarak geçecek herhalde. Zorunluluk olmadığı sürece olasılıkları çoğaltmaya gerek yoktur onlara göre. Şefika imza atacak birtakım belgelere. İmzayı attın mı beyanın tek gerçek olur. Olasılıklar yelpazesi şak diye kapanır. Pek çok açıklama arasında akla en yatkın olanı doğru kabul ederiz çünkü.

Böyle buyurur Ockham'ın usturası.

DOĞAN KİTAP
ÖRNEKTİR

*“Geçmiş karanlık bir kuyu. İçinde debeleniyorum.
Hatırlamaya çalışırken ucu kaçıyor. Birtakım hisler var.
Hafıza boşluğunda yankılanan birbirine karışmış sesler,
renkler, izler. Net olarak bildiğim tek şey
hatırlamam gerektiği.”*

Azra Tekin’in kısa yaşamı Beyoğlu’nda eski bir hanın
asansör boşluğunda sona ermiştir. Hayatına kasteden
kimdir, kendini nasıl burada bulmuştur?

Bedeninden ayrılan Azra, hikâyesinin parçalarını
toplamaya, İstanbul’da yaşadığı yedi yılın anılarını
birleştirmeye koyulur.

Rüyaya Benzer, 1990’ların çalkantılı Türkiye’sinde bir
üniversite öğrencisinin İstanbul’u, kendini ve hayatı
keşfetme hikâyesi. Aşkla, dostlukla çevrili; siyasi
uyarılarla sarsılmış bir genç kadının hafızasından
süzülen bir sergüzeşt...

Defne Suman’ın kimlik, hafıza ve toplumsal kayıplar
üzerine kurduğu roman, beden ile ruh ilişkisi ekseninde,
hüzünle ve kararlılıkla ilerliyor.

